

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 392/2024-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátska kancelária Perhács s.r.o., Jelenec 353, proti rozsudku Mestského súdu Košice sp. zn. 34C/2/2018 zo 4. novembra 2021, rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5Co/13/2022 z 26. januára 2023 a rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/105/2023 z 27. marca 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkové okolnosti prípadu

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 15. júla 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť konajúcim súdom na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že v konaní vedenom Mestským súdom Košice (pôvodne Okresným súdom Košice I) pod sp. zn. 34C/2/2018 sa sťažovateľka podanou žalobou domáhala proti Slovenskej republike, za ktorú konala Generálna prokuratúra Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaná“), náhrady majetkovej ujmy v sume 81 759 eur a náhrady nemajetkovej ujmy v sume 100 000 eur spôsobenej nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom orgánu verejnej moci. Sťažovateľka sa svojho nároku domáhala na tom základe, že uznesením vyšetrovateľa 4. inšpekčného oddelenia odboru inšpekčnej služby sekcie kontroly a inšpekčnej služby Ministerstva vnútra Slovenskej republiky z 8. decembra 2008 ČVS: SKIS-130/IS-4-V-2008 jej bolo vznesené obvinenie za spolupáchateľstvo zločinu zneužívania

právomoci verejného činiteľa podľa § 20 a § 326 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. h) Trestného zákona, ktoré neúspešne napadla sťažnosťou. Uznesením sudcu pre prípravné konanie z 11. decembra 2008 bola sťažovateľka následne vzatá do väzby, z ktorej bola prepustená uznesením prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry. Trestné stíhanie sťažovateľky sa skončilo oslobodzujúcim rozsudkom Okresného súdu Trebišov z 8. septembra 2016 v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach z 13. marca 2017, ktorým bola oslobodená spod obžaloby z dôvodu, že nebolo dokázané, že sa stali skutky, pre ktoré bola trestne stíhaná.

3. Rozsudkom sp. zn. 34C/2/2018 zo 4. novembra 2021 súd prvej inštancie uložil žalovanej povinnosť zaplatiť sťažovateľke sumu 13 000 eur z titulu náhrady nemajetkovej ujmy (I. výrok), v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (II. výrok) a stranám sporu nepriznal nárok na náhradu trov konania (III. výrok). Pri rozhodovaní o nároku sťažovateľky na náhradu nemajetkovej ujmy aplikoval § 17 ods. 1 až 4 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“). Na základe vykonaného dokazovania mal preukázané, že trestné stíhanie sťažovateľky trvajúce od 8. decembra 2008 do 13. marca 2017 rovnako ako väzba negatívne ovplyvnilo jej osobný, pracovný, spoločenský a rodinný život, pričom v dôsledku trestného stíhania došlo k zásahu do práv sťažovateľky na ochranu jej súkromného a rodinného života. S poukazom na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) považoval priznanie sumy 13 000 eur za primerané vzniknutej ujme, závažnosti následkov, ktoré sťažovateľke vznikli v súkromnom živote a v spoločenskom uplatnení. K uplatnenému nároku na priznanie majetkovej ujmy v sume 81 759 eur (škoda spočívajúca v ušlom zisku) dospel k záveru, že žaloba v tejto časti nie je dôvodná, keďže sťažovateľka neuniesla dôkazné bremeno, pokiaľ išlo o preukázanie vzniku škody. Nestotožnil sa s argumentáciou sťažovateľky, že v dôsledku trestného stíhania bola prepustená zo služobného pomeru colníka. Z rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Sžo/13/2010 z 29. februára 2010, ktorý rozhodol o odvolaní sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu č. k. 7S/50/2009-67 z 28. apríla 2010, bola totiž sťažovateľka prepustená zo služobného pomeru nie z dôvodu začatia trestného stíhania či vznesenia obvinenia, ale z dôvodu, že zvlášť hrubým spôsobom porušila základné povinnosti colníka stanovené zákonom, ako aj služobnú prisahu. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 a 2 a § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), konštatujúc v zásade rovnaký úspech/neúspech oboch sporových strán.

4. Na základe odvolania sťažovateľky a žalovanej krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu v jeho napadnutých výrokoch ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP, odmietol odvolanie žalovanej a stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Prisvedčil námietke sťažovateľky o nesprávnej aplikácii § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., keďže podľa § 27 ods. 1 predmetného zákona sa toto ustanovenie nemôže vzťahovať na právne vzťahy založené pred 1. januárom 2013. Upriamil však pozornosť na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/19/2018, v ktorom bola riešená otázka, či sa § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. môže vzťahovať na právne vzťahy založené pred 1. januárom 2013, pričom skonštatoval, že určenie maximálnej hranice náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím v zmysle zákona č. 412/2012 Z. z. tak, aby priznaná náhrada nebola vyššia ako náhrada za ujmu, ktorú utrpeli obeť trestných činov, je pokračovaním v už nastolenom

trende legislatívnych úprav pod vplyvom rozhodnutí ESLP. Krajský súd uzavrel, že aj keď súd prvej inštancie použil nesprávny právny predpis, správne vyhodnotil a posúdil nárok sťažovateľky na náhradu nemajetkovej ujmy a dospel k správnym záverom o výške peňažného zadost'učinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu, ktorá zodpovedá požiadavkám vyplývajúcim z § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. a nepochybne odzrkadľuje aj najnovší vývoj súčasnej judikatúry. Odvolací súd sa stotožnil taktiež so závermi okresného súdu týkajúcimi sa nepriznania náhrady škody z titulu ušlej mzdy, ako aj s výrokom o nepriznaní náhrady trov sporovým stranám, keďže sťažovateľka bola v časti náhrady majetkovej ujmy neúspešná a úspešná bola len v časti priznania nároku na nemajetkovú ujmu, preto bol pomer úspechu a neúspechu sporových strán určený správne.

5. Proti predmetnému rozsudku krajského súdu sťažovateľka podala dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodila z § 420 písm. f) CSP.

6. Napadnutým rozsudkom najvyšší súd dovolanie sťažovateľky zamietol ako nedôvodné podľa § 448 CSP. Konštatoval, že v postupe odvolacieho súdu v spojení s postupom mestského súdu nezistil žiadne vady, ktoré by boli spôsobilé ukrátiť sťažovateľku na jej procesných právach, a založiť tak dôvodnosť jej dovolania. Odôvodnenie rozsudku krajského súdu spĺňa kritériá vyžadované § 393 ods. 2 a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok. Podľa názoru dovolacieho súdu sa krajský súd adekvátne a dostatočne vyjadril k výške priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, ako aj k tvrdeniu sťažovateľky, že medzi jej prepustením zo služobného pomeru colníka a vedeným trestným stíhaním existuje príčinná súvislosť. Existenciu vady zmätočnosti neidentifikoval ani v rozhodnutí súdov nižšej inštancie o náhrade trov konania.

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. Sťažovateľka svoju ústavnú sťažnosť nasmerovala proti napadnutým rozhodnutiam všeobecných súdov, pričom po citácii konkrétnych pasáží z jej dovolania namieta absenciu náležitého odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu, ktorý podľa jej názoru nezodpovedá kritériám vyplývajúcim z práva na spravodlivý súdny proces. Najvyšší súd totiž žiadnym spôsobom nereagoval na jej zásadné tvrdenia uplatnené v podanom dovolaní. Uvádza, že v súvislosti s jej námietkou o nesprávnom rozhodnutí o náhrade trov konania odkázala na obdobné rozhodnutia iných súdov prvej inštancie, ktoré v skutkovo identických prípadoch priznali žalobcom nárok na náhradu trov konania. Odvolací súd v spojení s okresným súdom rozhodli odlišne, pričom svoje rozhodnutie ústavne konformným spôsobom nezdôvodnili. Za daných okolností bolo preto podľa názoru sťažovateľky povinnosťou najvyššieho súdu poukázať na už existujúce rozhodnutia všeobecných súdov v identických právnych veciach a zdôvodniť, prečo je rozhodnutie odvolacieho súdu správne. Keďže tak dovolací súd neurobil, porušil princíp právnej istoty. Vzhľadom na to, že napadnuté rozsudky krajského súdu a najvyššieho súdu nie sú vo vzťahu k aplikácii § 255 CSP náležite odôvodnené, nemožno ich považovať za ústavne udržateľné.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K napadnutým rozsudkom mestského súdu a krajského súdu:

8. V prípadoch, ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže (mohol) domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07, IV. ÚS 8/2022).

9. Z ústavnej sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľka podala proti rozsudku súdu prvej inštancie odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom. Ústavný súd preto konštatuje absenciu svojej právomoci na preskúmanie napadnutého rozsudku mestského súdu.

10. Obdobne ústavný súd vyhodnotil aj tú časť ústavnej sťažnosti, ktorá smeruje proti napadnutému rozsudku krajského súdu. Sťažovateľka vo vzťahu k rozsudku odvolacieho súdu namieta nedostatok riadneho odôvodnenia. Identickú námietku pritom uplatnila aj v podanom dovolaní, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP. Keďže v rámci uplatnenej dovolacej právomoci sa najvyšší súd sťažovateľkou uplatnenou dovolacou námietkou (totožnou s tou, ktorú predostiera v ústavnej sťažnosti) zaoberal, je vylúčená právomoc ústavného súdu aj vo vzťahu k tej časti ústavnej sťažnosti, ktorá smeruje proti napadnutému rozsudku krajského súdu (obdobne IV. ÚS 468/2018, IV. ÚS 245/2022).

11. Vzhľadom na uplatnenie princípu subsidiarity ústavný súd odmietol túto časť ústavnej sťažnosti, ktorá smeruje proti napadnutým rozsudkom okresného súdu a krajského súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K napadnutému rozsudku najvyššieho súdu:

12. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, ktorým bolo ako nedôvodné zamietnuté dovolanie sťažovateľky.

13. Ústavný súd síce stabilne judikuje, že plne rešpektuje rozhodovací priestor najvyššieho súdu vrátane jeho kompetencie ústavne konformným spôsobom vymedziť si prípustnosť a spôsob rozhodovania o dovolaní (II. ÚS 398/08, I. ÚS 18/2020), no len pokiaľ neprekročí ústavné štandardy (I. ÚS 17/01). Konanie o mimoriadnych opravných prostriedkoch nie je vyňaté z rámca ústavnoprávnych princípov, preto ústavný súd musí dbať na to, aby boli dodržané záruky spravodlivého procesu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby interpretácia prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov nebola svojvoľná ani formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí

v celom rozsahu rešpektovať základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

14. Sťažovateľka v rámci predostretej sťažnostnej argumentácie formuluje vo vzťahu k napadnutému rozsudku dovolacieho súdu o zamietnutí jej dovolania v zásade jedinú výhradu týkajúcu sa nedostatku jeho náležitého a ústavne akceptovateľného odôvodnenia. Najvyššiemu súdu vytýka, že neodpovedal na jej dovolacie námietky, avšak bez toho, aby v ústavnej sťažnosti konkretizovala, ktoré podstatné výhrady ostali bez adekvátnej reakcie. Táto námietka je teda koncipovaná iba vo veľmi všeobecnej rovine.

15. Napriek uvedenému sa ústavný súd s prihliadnutím na svoje postavenie ochrancu ústavnosti oboznámil s napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, pričom nemôže predmetnému tvrdeniu sťažovateľky prisvedčiť. Práve naopak, podľa názoru ústavného súdu sa najvyšší súd zrozumiteľne, dostatočne a presvedčivo vysporiadal so všetkými podstatnými námietkami sťažovateľky uplatnenými v jej dovolaní. Relevantne sa vyjadril k tvrdeniam sťažovateľky o neadekvátnej a nespravodlivej sume náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá jej bola konajúcimi súdmi priznaná za nezákonné rozhodnutie orgánu verejnej moci podľa § 17 zákona č. 514/2003 Z. z. (body 10 až 12 napadnutého rozsudku), ako aj k nepriznaniu náhrady škody v podobe ušlého zisku (bod 13 napadnutého rozsudku). Bez povšimnutia pritom neponechal ani dovoláciu argumentáciu sťažovateľky týkajúcu sa jej nesúhlasu s rozhodnutím súdov nižšej inštancie o nepriznaní nároku na náhradu trov konania žiadnej zo sporových strán podľa § 255 ods. 2 CSP. V tomto smere najvyšší súd poukázal na závery konajúcich súdov, podľa ktorých bola sťažovateľka neúspešná v časti náhrady majetkovej ujmy a úspešná bola len v časti priznania nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, preto bol pomer úspechu a neúspechu sťažovateľky stanovený správne a v súlade s príslušnými ustanoveniami Civilného sporového poriadku (bod 14 napadnutého rozsudku). Ústavný súd sa preto nestotožňuje so sťažovateľkou, že konajúce súdy pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania riadne nevysvetlili aplikáciu § 255 ods. 2 CSP.

16. Sumarizujúc uvedené, ústavný súd uzatvára, že nezistil žiaden zásah do označených práv sťažovateľky, ktorý by bolo možné z ústavného hľadiska označiť za neospravedliteľný. Najvyšší súd sa v dôvodoch napadnutého rozsudku ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal so všetkými námietkami sťažovateľky, ktorými odôvodňovala existenciu vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP. Iba skutočnosť, že sťažovateľka má na kvalitu odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu odlišný názor, resp. že výsledok konania nezodpovedá jej predstavám, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení jej práva na spravodlivé súdne konanie.

17. V zmysle stabilnej judikatúry ústavného súdu totiž právo na spravodlivé súdne konanie nie je možné vykladať tak, že by sťažovateľom garantovalo úspech v konaní alebo sa ním zaručovalo právo na rozhodnutie zodpovedajúce ich predstavám. Obsahom tohto ústavne zaručeného práva je zabezpečenie práva na také súdne konanie, v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi za súčasnej aplikácie ústavných princípov, čo v posudzovanom prípade sťažovateľky naplnené bolo.

18. Vzhľadom na to, že ústavný súd nezistil žiadny dôvod, pre ktorý by mohla vzniknúť pochybnosť o ústavnej konformite napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky aj v tejto časti pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

19. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky formulovanými v petite jej ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. augusta 2024

Libor Duľa
predseda senátu